

ผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการภาคอุตสาหกรรมตามนโยบายรัฐบาลในเขตพื้นที่จังหวัดระยอง Achievement In Industrial Management According To Government Policy in Rayong, Thailand

ชัยรัตน์ เงินท้วม¹

10.14456/jrgrs.rangsit.2018.11

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการภาคอุตสาหกรรมตามนโยบายรัฐบาลในเขตพื้นที่จังหวัดระยอง โดยมุ่งเน้นการศึกษาพื้นที่การบริหารจัดการเฉพาะเขตนิคมอุตสาหกรรมทั้งหมดจำนวน 12 แห่ง โดยการใช้การวิจัยแบบผสมผสาน คือการวิจัยเชิงปริมาณกับการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการเก็บข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์เจาะลึก

ผลการวิจัยพบว่า ประการแรก การก่อตัวของพื้นที่เศรษฐกิจหรือภาคอุตสาหกรรม มีจุดเริ่มต้นจากสององค์ประกอบที่สำคัญ คือ (1) การพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และ (2) การพัฒนาตามนโยบายพัฒนาชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก ซึ่งปรากฏเด่นชัดในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ประการที่สอง ผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการภาคอุตสาหกรรมตามนโยบายรัฐบาล มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ 1) ภาครัฐ 2) ภาคเอกชน และ 3) ภาคประชาชน การศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งประเด็นออกเป็น 3 ประการที่สำคัญ คือ 1) การได้รับข้อมูลข่าวสารของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการภาคอุตสาหกรรมตามนโยบายของรัฐ โดยแบ่งเป็น สื่อบุคคล สื่ออินเทอร์เน็ต สื่อสิ่งพิมพ์ 2) การเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการที่เกิดขึ้นจากการกำหนดนโยบายของภาครัฐ การตอบสนองนโยบายของภาคเอกชน และการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน 3) ทิศนคติของประชาชนต่อการบริหารจัดการภาคอุตสาหกรรมตามนโยบายรัฐบาลในเขตพื้นที่ๆ ทำการศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) ด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย อาชีพ รายได้/หนี้สิน การถือครองที่ดิน 2) ด้านสังคม ประกอบด้วย การย้ายถิ่นฐาน ที่อยู่อาศัย ปัญหาในชุมชน โอกาสในการศึกษา สาธารณูปโภค 3) ด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย น้ำ อากาศ เสียง และขยะมูลฝอย การศึกษานี้จะนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ของการบริหารจัดการภาคอุตสาหกรรมตามนโยบายรัฐบาลในเขตพื้นที่ระยองว่าจะมีความยั่งยืนและสามารถสร้างระเบียบแผนที่เหมาะสมกับพื้นที่อุตสาหกรรมต่างๆ ในพื้นที่จังหวัดระยองหรือไม่ และการนำไปสู่ข้อเสนอแนะของผู้ศึกษาวิจัยในการนำเสนอข้อมูลนี้เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบายของรัฐบาลต่อไป

คำสำคัญ: ผลสัมฤทธิ์, การบริหารจัดการภาคอุตสาหกรรม

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาประวัติศาสตร์ดุสิตบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร

Abstract

The study aimed to investigate the achievement of industrial management in accordance with government policies in Rayong Province. Based on mixed-method technique, the studies targeted 12 industrial estate management areas.

The findings showed that firstly, the formation of economic industrial areas relied on 2 main components of the development: (1) development in accordance with the National Economic and Social Development Plan and (2) development in accordance with the Eastern Seaboard Development Policy. Secondly, the achievement of industry management in accordance with government policies was based on (1) government sector, (2) private sector, and (3) public sector. This study focuses on 3 main components: (1) management of the industry according to state policies, divided into personal media, the Internet, (2) participation in activities or projects arising from the government policies, and (3) attitudes of people towards the management of the industrial sector according to the government policies in the study areas, which was divided into 3 aspects: the economy consisting of the income and land tenure; social aspects including relocation, housing, community problems, public utilities, and environmental issues, water problems in the areas, and environment; the problem of loud noise and garbage in areas. This study lead to achievement of industrial management. All in all, the government policies Rayong areas were sustainable and functioned as the maps suitable for various industrial areas.

Keywords: Achievement, Industrial management

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีการประกอบอุตสาหกรรมมานานแล้วแต่เป็นการทำอุตสาหกรรมภายในครอบครัว โดยใช้เวลาว่างจากการทำไร่ไถนาซึ่งเป็นอาชีพหลักในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 (พ.ศ. 2484 - 2488) การค้าระหว่างประเทศได้รับผลกระทบกระเทือนอย่างหนักรัฐจึงจำเป็นต้องริบสร้างอุตสาหกรรมบางประเภทขึ้นมาเพื่อผลิตสินค้าสนองความต้องการของสังคมในเวลานั้นซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นให้อุตสาหกรรมในประเทศไทยเริ่มขยายตัวอย่างรวดเร็ว นับตั้งแต่นั้นมา (นิคมจันทร์วิฑูร, 2515, น. 8) แต่อย่างไรก็ตามสัดส่วนความสำคัญของอุตสาหกรรมในระบบเศรษฐกิจของชาติส่วนรวมยังนับว่าน้อยมากในขณะนั้น

ประเทศไทยได้เริ่มมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับแรกเมื่อปี พ.ศ. 2504 การดำเนินการวางแผนได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญจากธนาคารโลก โดยมีสภาพพัฒนาเศรษฐกิจรับคิดชอบในการกำหนดแผนและนโยบายอันเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจโดยมีการประสานงานและร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับสำนักงบประมาณสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยมีการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องแต่เริ่มมีการวางแผนและเปิดเผยต่อสาธารณชนเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2504 ซึ่งถือว่าเป็นปีเริ่มต้นในการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 1 จัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและปัจจุบัน ได้ดำเนินนโยบายตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 เพื่อเป็นเครื่องจูงใจในการลงทุนและยกระดับมาตรฐานการครองชีพของประชาชนให้สูงขึ้น

การพัฒนาอุตสาหกรรมจึงจัดว่าเป็นเข็มทิศในการพัฒนาผู้ประกอบการไทยและอุตสาหกรรมให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ภาพรวมของการพัฒนาของอุตสาหกรรมโลกทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศไทยเพื่อตอบสนองต่อมิติการพัฒนาใหม่ผลกระทบของกระแสโลกาภิวัตน์ต่ออุตสาหกรรมไทยนอกจากนี้ยังเน้นถึงเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศไทยในอนาคตทั้งในภาพรวมและในอุตสาหกรรมรายสาขาที่สำคัญซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมไทยในการเพิ่มขีดความสามารถและศักยภาพทางการแข่งขันในระดับนานาชาติเพื่อสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศยกระดับศักยภาพผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมและสร้างงานให้แก่ประชาชนตลอดจนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้มีความสมดุลเป็นฐานรากในการพัฒนาประเทศไปสู่ความยั่งยืนต่อไป

ภาคอุตสาหกรรมเป็นหนึ่งในกลไกสำคัญที่จะนำพาประเทศไทยไปสู่การพัฒนาและการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันอย่างแข็งแกร่งและยั่งยืน รวมทั้งการมีบทบาทนำทั้งในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และในเวทีโลก โดยแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมในอนาคต คือ การผลิตที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและสังคมทั้งนี้ กระทรวงอุตสาหกรรมได้มีการพัฒนาในหลายด้านเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง และเพิ่มประสิทธิภาพให้อุตสาหกรรมไทย

ทั้งนี้ในการพัฒนาอุตสาหกรรมไทย ที่มีแผนการพัฒนาปรับเปลี่ยนรูปแบบตามบริบทของโลกนั้น จะส่งผลให้ประเทศสามารถเสริมสร้างความเข้มแข็งเชิงโครงสร้างโดยแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ คือ การพัฒนาอุตสาหกรรมอนาคต การผลิตที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม และสังคม เน้นการสร้างการยอมรับในเรื่องมาตรฐาน การเพิ่มผลิตภาพและประสิทธิภาพของอุตสาหกรรม การใช้เทคโนโลยี การวิจัยพัฒนา นวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์ และภูมิปัญญา ในการเพิ่มมูลค่าให้สินค้า และการเชื่อมโยง ตลอดจนเครือข่ายภายใน และระหว่างอุตสาหกรรม เป็นต้น และทั้งนี้ภาคเอกชนควรเป็นผู้มีบทบาทนำในการพัฒนา ในขณะที่ภาครัฐเน้นบทบาทการอำนวยความสะดวกและแก้ไขปัญหาอุปสรรค เพื่อให้อุตสาหกรรมไทยก้าวผ่านความท้าทายได้อย่างแข็งแกร่งและยั่งยืน

ประเทศไทยได้มีการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยในระยะแรก เน้นการขับเคลื่อนประเทศด้วยเกษตรกรรมจากความอุดมสมบูรณ์ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ ต่อมาจึงพัฒนาอุตสาหกรรมเบาเพื่อทดแทนการนำเข้า ตามด้วยการพัฒนา อุตสาหกรรมหนักที่เน้นการผลิตเพื่อการส่งออก เช่น สินค้าอิเล็กทรอนิกส์ ปิโตรเคมี ยานยนต์ และชิ้นส่วนต่างๆ มาเป็นลำดับ อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันประเทศไทยต้องเผชิญกับ 3 ก้นดักที่เป็นอุปสรรคต่อการเติบโตต่อไปในอนาคต ได้แก่ ก้นดักประเทศรายได้ปานกลาง (Middle Income Trap) ก้นดักความไม่เท่าเทียม (Inequality Trap) และก้นดักความไม่สมดุลของการพัฒนา (Imbalance Trap) อีกทั้งยังมีปัญหาเชิงโครงสร้างที่สะสมมาเป็นเวลานาน ส่งผลให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันต่ำ โดยหากพิจารณาผลการพัฒนา ภาคอุตสาหกรรม ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา พบว่า การเติบโตของ GDP ภาคอุตสาหกรรมเฉลี่ยอยู่ที่เพียงร้อยละ 3 ต่อปี การลงทุนเติบโตเฉลี่ยเพียงร้อยละ 2 ต่อปี มูลค่าการส่งออกภาคอุตสาหกรรมขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 5.4 ต่อปี และผลิตภาพรวม (Total Factor Productivity: TFP) ภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นเฉลี่ยเพียงร้อยละ 0.7 ต่อปี เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการขับเคลื่อนการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมไทย ซึ่งเป็นเครื่องธงสำคัญ ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ ในระยะ 20 ปีข้างหน้า ตามกรอบการพัฒนาประเทศไทย 4.0 กระทรวงอุตสาหกรรม โดยสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม จึงได้จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรม ไทย 4.0 ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) ขึ้น ภายใต้วิสัยทัศน์ “มุ่งสู่อุตสาหกรรมที่ขับเคลื่อนด้วยปัญญาและ เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลก” โดยตั้งเป้าหมายในระยะ 20 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2560 – 2579) ให้ภาคอุตสาหกรรมไทย มีอัตราการเติบโตของ GDP เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 4.5 ต่อปี การลงทุนเติบโตเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ต่อปี มูลค่าการส่งออกขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 8 ต่อปี และ TFP เติบโตเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 2.0 ต่อปี ซึ่งเป็น อัตราการขยายตัวที่จะส่งผลให้ประเทศไทยสามารถขยับสู่การเป็นประเทศรายได้สูงภายในปี พ.ศ. 2579 ตาม เป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ (กระทรวงอุตสาหกรรม, 2559)

ผลจากการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2559 ที่ได้มีมติเห็นชอบโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor Development) ตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เสนอ ทำให้พื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก 3 จังหวัด ซึ่งเป็นกลุ่มจังหวัดเป้าหมาย ได้แก่ จังหวัดระยอง ชลบุรี และฉะเชิงเทรา ถูกจับตามองเป็นพิเศษในการที่จะพัฒนาเป็นเขตเศรษฐกิจการลงทุนพิเศษที่เรียกว่า “ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC)” เนื่องจากปัจจุบันเป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมหลักของประเทศ และมีศักยภาพสูงในการส่งเสริมให้เป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมเป้าหมายกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่ออนาคต (New Engine of Growth) ทั้งที่เป็นการต่อยอด อุตสาหกรรมเดิมที่มีศักยภาพ (First S-curve) และการพัฒนาอุตสาหกรรมอนาคต (New S-curve)

ทั้งนี้ ระยองเป็น 1 ใน 9 จังหวัดที่ถูกกำหนดให้เป็นพื้นที่ลงทุนอุตสาหกรรมแห่งอนาคต หรือซูเปอร์คลัสเตอร์ โดยคลัสเตอร์เป้าหมายของระยอง คือ ปิโตรเคมี และเคมีภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ยานยนต์และชิ้นส่วน ซึ่งจะเป็นการต่อยอดอุตสาหกรรมที่มีอยู่เดิมให้เติบโตแข็งแกร่งยิ่งขึ้น โดยมีรัฐบาลเป็นกำลังหนุนที่สำคัญ ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลจึงระดมอัดงบประมาณ ดันโครงการต่างๆ ลงมายังพื้นที่จังหวัดระยองมากมาย ไม่ว่าจะเป็นรถไฟความเร็วสูง รถไฟทางคู่ การขยายสนามบินอู่ตะเภา และการขยายมอเตอร์เวย์ เป็นต้น เพื่อดึงดูดนักลงทุนให้เข้ามาลงทุนมากที่สุด จึงเป็น เหตุให้ผู้วิจัยได้ศึกษา เรื่อง ผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการภาคอุตสาหกรรมตามนโยบายรัฐบาลในเขตพื้นที่จังหวัดระยอง ในครั้งนี้

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการภาคอุตสาหกรรมตามนโยบายรัฐบาลในเขตพื้นที่จังหวัดระยอง
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดผลสัมฤทธิ์ในการบริหารจัดการภาคอุตสาหกรรมตามนโยบายรัฐบาลในเขตพื้นที่จังหวัดระยอง
3. เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารจัดการภาคอุตสาหกรรมตามนโยบายรัฐบาลในเขตพื้นที่จังหวัดระยองอย่างยั่งยืน

3. ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านระยะเวลาการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการภาคอุตสาหกรรมตามนโยบายรัฐบาลในเขตพื้นที่จังหวัดระยอง โดยศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลตั้งแต่เมษายน 2559 – มิถุนายน 2560

ขอบเขตด้านพื้นที่การวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการภาคอุตสาหกรรมตามนโยบายรัฐบาลในเขตพื้นที่จังหวัดระยองของการบริหารจัดการเฉพาะเขตนิคมอุตสาหกรรมในจังหวัดระยองของทั้ง 12 แห่ง ได้แก่ 1) นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด 2) นิคมอุตสาหกรรมเหมราชตะวันออก (มาบตาพุด) 3) นิคมอุตสาหกรรมผาแดง 4) นิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด (ระยอง) 5) นิคมอุตสาหกรรมอมตะซิตี้ 6) นิคมอุตสาหกรรมเหมราชอีสเทิร์นซีบอร์ด 7) นิคมอุตสาหกรรมเอเชีย 8) นิคมอุตสาหกรรมอาร์ไอแอล 9) นิคมอุตสาหกรรมท่าเรือเอเชียเทอร์มินัล 10) นิคมอุตสาหกรรมระยอง (บ้านค่าย) 11) นิคมอุตสาหกรรมหลักชัยเมืองยางและ 12) นิคมอุตสาหกรรมเหมราชระยอง 36 รวม ไปถึงพื้นที่และชุมชนบริเวณโดยรอบของนิคมอุตสาหกรรมในจังหวัดระยองของทั้ง 12 แห่ง

ขอบเขตด้านเนื้อหาการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการภาคอุตสาหกรรมตามนโยบายรัฐบาลในเขตพื้นที่จังหวัดระยองของผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการภาคอุตสาหกรรม ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดผลสัมฤทธิ์ในการบริหารจัดการภาคอุตสาหกรรม และรูปแบบการบริหารจัดการภาคอุตสาหกรรมตามนโยบายรัฐบาลในเขตพื้นที่จังหวัดระยองอย่างยั่งยืน

ขอบเขตด้านหน่วยวิเคราะห์ประชากร

การศึกษาวิจัยเรื่องผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการภาคอุตสาหกรรมตามนโยบายรัฐบาลในเขตพื้นที่จังหวัดระยองได้ทำการศึกษากลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการภาคอุตสาหกรรมตามนโยบายรัฐบาลในเขตพื้นที่จังหวัดระยองโดยแบ่งออกเป็น (1) ภาคประชาชน (2) ภาคเอกชน และ (3) ภาครัฐ

4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการภาคอุตสาหกรรมตามนโยบายรัฐบาลในเขตพื้นที่จังหวัดระยองในปัจจุบันในมุมมองของประชาชน
2. ทราบถึงผลปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดผลสัมฤทธิ์ในการบริหารจัดการภาคอุตสาหกรรมในจังหวัดระยอง

3. ทราบถึงรูปแบบการบริหารจัดการภาคอุตสาหกรรมตามนโยบายรัฐบาลในเขตพื้นที่จังหวัดระยองอย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต

งานวิจัยเรื่องผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการภาคอุตสาหกรรมตามนโยบายรัฐบาลในเขตพื้นที่จังหวัดระยองได้แบ่งเนื้อหาสาระในส่วนของวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ
4. แนวคิดเกี่ยวกับการรวมกลุ่มของอุตสาหกรรม
5. แนวคิดเกี่ยวกับการวางผังเมือง
6. นิเวศวิทยาอุตสาหกรรมกับการพัฒนาที่ยั่งยืน
7. ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม
8. แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ
9. แนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาล
10. ข้อมูลการพัฒนาอุตสาหกรรมในจังหวัดระยอง
11. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษางานวิจัยเรื่อง ผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการภาคอุตสาหกรรมตามนโยบายรัฐบาลในเขตพื้นที่จังหวัดระยองในครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม (Mix Methodology Research) ซึ่งเป็นการใช้เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์ทั้งวิธีการในเชิงคุณภาพ (Qualitative Methodology) ผสานกับวิธีการในเชิงปริมาณ (Quantitative Methodology) โดยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ความเชื่อมโยงและความเป็นเหตุเป็นผลของปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งได้มีการรวบรวมข้อมูลทั้งจากการสัมภาษณ์เชิงลึก การใช้แบบสอบถาม และการนำข้อมูลทุติยภูมิมาจากการค้นคว้า บทความ วารสาร สื่อสิ่งพิมพ์เผยแพร่ของส่วนราชการต่างๆ เพื่อนำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งนี้สามารถจำแนกระเบียบวิธีวิจัยที่เหมาะสมสำหรับวิธีการในแต่ละประเภท

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่เกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดจากภาคอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดระยอง เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 4 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มผู้กำหนดนโยบาย 2) กลุ่มผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ 3) กลุ่มผู้ได้รับผลจากการดำเนินนโยบาย และ 4) และผู้ดำเนินธุรกิจ

6. สรุปผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 52.2 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.7 มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา/ต่ำกว่า มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.9 มีอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28.7 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 5,001-15,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 43.9

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการภาคอุตสาหกรรมตามนโยบายรัฐบาลในเขตพื้นที่จังหวัดระยอง มีผลการศึกษาดังนี้

ผลการสำรวจการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับสื่อที่เปิดรับ พบว่า ภาพรวมประชาชน มีการรับรู้อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.09$) เมื่อพิจารณารายด้านแล้วพบว่า อยู่ในระดับน้อยทุกด้าน ซึ่งสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านสื่อบุคคล ($\bar{X}=2.37$) ด้านสื่อสิ่งพิมพ์ ($\bar{X}=1.96$) และด้านสื่ออินเทอร์เน็ต ($\bar{X}=1.95$) ตามลำดับ

ผลการสำรวจทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจ พบว่า ภาพรวมประชาชน มีทัศนคติอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.05$) เมื่อพิจารณารายด้านแล้วพบว่า อยู่ในระดับน้อย 2 ด้าน คือ ด้านอาชีพ ($\bar{X}=2.26$) ด้านการถือครองที่ดิน ($\bar{X}=2.19$) และอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ ด้านรายได้/หนี้สิน ($\bar{X}=1.70$)

ผลการสำรวจทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับด้านสังคม พบว่า ภาพรวมประชาชน มีทัศนคติอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.22$) เมื่อพิจารณารายด้านแล้วพบว่า อยู่ในระดับน้อยทุกด้าน คือ ด้านสาธารณสุข ($\bar{X}=2.60$) ด้านการย้ายถิ่นฐาน ($\bar{X}=2.31$) ด้านโอกาสในการศึกษา ($\bar{X}=2.23$) ด้านที่อยู่อาศัย ($\bar{X}=2.05$) และด้านปัญหาในชุมชน ($\bar{X}=1.89$) ตามลำดับ

ผลการสำรวจทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ภาพรวมประชาชน มีทัศนคติอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.03$) เมื่อพิจารณารายด้านแล้วพบว่า อยู่ในระดับน้อย ทุกด้าน คือ ด้านน้ำ ($\bar{X}=2.16$) ด้านขยะมูลฝอย ($\bar{X}=2.02$) ด้านเสียง ($\bar{X}=1.98$) และด้านอากาศ ($\bar{X}=1.95$) ตามลำดับ

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดผลสัมฤทธิ์ในการบริหารจัดการภาคอุตสาหกรรมตามนโยบายรัฐบาลในเขตพื้นที่จังหวัดระยอง มีผลการศึกษาดังนี้

ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการภาคอุตสาหกรรมตามนโยบายรัฐบาลในเขตพื้นที่จังหวัดระยอง ไม่แตกต่างกัน

ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการภาคอุตสาหกรรมตามนโยบายรัฐบาลในเขตพื้นที่จังหวัดระยองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคู่ที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 10 คู่

ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการภาคอุตสาหกรรมตามนโยบายรัฐบาลในเขตพื้นที่จังหวัดระยองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคู่ที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 11 คู่

ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการภาคอุตสาหกรรมตามนโยบายรัฐบาลในเขตพื้นที่จังหวัดระยองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคู่ที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 13 คู่

ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการภาคอุตสาหกรรมตามนโยบายรัฐบาลในเขตพื้นที่จังหวัดระยองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคู่ที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 3 คู่

จากการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดจากภาคอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดระยองในอดีต จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 4 กลุ่ม คือ 1) ผู้กำหนดนโยบาย 2) ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ 3) ผู้ได้รับผลจากการดำเนินนโยบายและ 4) ผู้ดำเนินธุรกิจ ข้อค้นพบจากการวิจัย พบว่า ประการแรก การก่อตัวของพื้นที่เศรษฐกิจหรือ

ภาคอุตสาหกรรม มีจุดเริ่มต้นจากสององค์ประกอบที่สำคัญ คือ (1) การพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และ (2) การพัฒนาตามนโยบายพัฒนาชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก ซึ่งปรากฏเด่นชัดในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ประการที่สอง ผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการภาคอุตสาหกรรมตามนโยบายรัฐบาล มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ 1) ภาครัฐ 2) ภาคเอกชน และ 3) ภาคประชาชน การศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งประเด็นออกเป็น 3 ประการที่สำคัญ คือ 1) การได้รับข้อมูลข่าวสารของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการภาคอุตสาหกรรมตามนโยบายของรัฐ โดยแบ่งเป็น สื่อบุคคล สื่ออินเทอร์เน็ต สื่อสิ่งพิมพ์ 2) การเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการที่เกิดขึ้นจากการกำหนดนโยบายของภาครัฐ การตอบสนองนโยบายของภาคเอกชน และการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน 3) ทักษะจิตของประชาชนต่อการบริหารจัดการภาคอุตสาหกรรมตามนโยบายรัฐบาลในเขตพื้นที่ๆ ทำการศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) ด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย อาชีพ รายได้/หนี้สิน การถือครองที่ดิน 2) ด้านสังคม ประกอบด้วย การย้ายถิ่นฐาน ที่อยู่อาศัย ปัญหาในชุมชน โอกาสในการศึกษา สาธารณูปโภค 3) ด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย น้ำ อากาศ เสียง และขยะมูลฝอย การศึกษานี้จะนำไปผลสัมฤทธิ์ของการบริหารจัดการภาคอุตสาหกรรมตามนโยบายรัฐบาลในเขตพื้นที่ระยองว่าจะมีความยั่งยืนและสามารถสร้างระเบียบแผนที่เหมาะสมกับพื้นที่อุตสาหกรรมต่างๆ ในพื้นที่จังหวัดระยองหรือไม่ และการนำไปสู่ข้อเสนอแนะของผู้ศึกษาวิจัยในการนำเสนอข้อมูลนี้เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบายของรัฐบาลต่อไป

จากการศึกษาเรื่อง ผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการภาคอุตสาหกรรมตามนโยบายรัฐบาลในเขตพื้นที่จังหวัดระยองในครั้งนี้ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะดังนี้

7. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. เพิ่มช่องทางการรับรู้ข่าวสารของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการภาคอุตสาหกรรม โดยประชาชนต้องสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างง่าย เช่น การสื่อสารข้อมูลผ่านตัวแทนเจ้าหน้าที่ การสื่อสารข้อมูลผ่านเอกสารและที่สำคัญคือการสื่อสารผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตต่างๆ

2. หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรเข้ามาให้ความรู้ความเข้าใจในการบูรณาการ การดำเนินชีวิตระหว่างการใช้วิถีชีวิตดั้งเดิมและการใช้ชีวิตในภาคอุตสาหกรรมเพื่อความยั่งยืนทั้งสองส่วน เช่น การพัฒนาการส่งเสริมอาชีพอื่นๆ การใช้ประโยชน์จากที่ดิน เป็นต้น

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญและจัดการกับปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน เช่น ปัญหาหาเสพติด การพนัน การลักขโมย เป็นต้น เนื่องจากลักษณะทางสังคมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดให้มีการตรวจสอบสภาพแวดล้อมในพื้นที่เสี่ยงอย่างสม่ำเสมอ เช่น ตรวจสอบสภาพน้ำ อากาศรวมไปถึงการให้ความรู้เบื้องต้นแก่ประชาชนในการดูแลและป้องกันตนเอง

5. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับปัญหาหรือผลกระทบที่ประชาชนในกลุ่มตั้งแต่อายุ 31 ปีขึ้นไป ได้รับ เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีทัศนคติต่อผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการภาคอุตสาหกรรมตามนโยบายรัฐบาลในเขตพื้นที่จังหวัดระยองอยู่ในระดับต่ำกว่ากลุ่มที่มีอายุน้อยกว่า

6. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับปัญหาหรือผลกระทบที่ประชาชนที่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย/เทียบเท่า ได้รับ เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีทัศนคติต่อ

ผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการภาคอุตสาหกรรมตามนโยบายรัฐบาลในเขตพื้นที่จังหวัดระยองอยู่ในระดับต่ำกว่ากลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูงกว่า

7. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับปัญหาหรือผลกระทบที่ประชาชนกลุ่มอาชีพเกษตรกรรมรับจ้างทั่วไป และพ่อบ้าน/แม่บ้าน ได้รับ เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีทัศนคติต่อผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการภาคอุตสาหกรรมตามนโยบายรัฐบาลในเขตพื้นที่จังหวัดระยองอยู่ในระดับต่ำกว่ากลุ่มที่มีอาชีพอื่น

8. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับปัญหาหรือผลกระทบที่ประชาชนกลุ่มรายได้ต่ำได้รับ เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีทัศนคติต่อผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการภาคอุตสาหกรรมตามนโยบายรัฐบาลในเขตพื้นที่จังหวัดระยองอยู่ในระดับต่ำกว่ากลุ่มที่มีรายได้สูง

9. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรควบคุมค่าครองชีพที่สูงขึ้น โดยให้สอดคล้องกับรายได้ของประชาชนและโดยเฉพาะประชาชนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและประชาชนที่มีรายได้ต่ำ

10. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามาจัดการปัญหาสังคมที่ตามมาจากการขยายภาคอุตสาหกรรม เช่น ปัญหาอาชญากรรม การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมดั้งเดิม

11. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกวิธี และยั่งยืน โดยการสร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วน

12. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามาควบคุมการกำจัดขยะอุตสาหกรรมที่ถูกวิธี และส่งผลกระทบต่อประชาชนหรือสิ่งแวดล้อมที่น้อยที่สุด

13. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญในการพัฒนาภาคการเกษตร ให้สามารถอยู่ร่วมกับภาคอุตสาหกรรมได้อย่างยั่งยืนและเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน

14. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้เกิดการสร้างสามัคคีในชุมชน เพื่อลดความตึงเครียดในการดำเนินชีวิต และสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน

15. การจัดกิจกรรม CRS ของโรงงานอุตสาหกรรมควรมีความสม่ำเสมอและแก้ไขปัญหาที่ตรงจุด

16. โรงงานอุตสาหกรรมควรปฏิบัติตามกฎหมายข้อบังคับอย่างชัดเจน โดยเฉพาะการควบคุมการปล่อยมลพิษ และการจัดโซนพื้นที่

17. โรงงานอุตสาหกรรมควรแสดงข้อมูลการดำเนินงาน กระบวนการผลิต เพื่อให้ประชาชนสามารถตรวจสอบได้และมั่นใจว่าจะส่งผลกระทบต่อประชาชนและสิ่งแวดล้อมที่น้อยที่สุด

18. โรงงานอุตสาหกรรมควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนในการตัดสินใจ โดยเฉพาะประเด็นที่ส่งผลกระทบต่อประชาชน โดยตรง

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาเรื่อง ผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการภาคอุตสาหกรรมตามนโยบายรัฐบาลในเขตพื้นที่จังหวัดระยอง ในครั้งนี้ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะในการศึกษางานวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

1. ความสำคัญและความจำเป็นของการรวมกลุ่มภาคประชาชนต่อการจัดการปัญหาภาคอุตสาหกรรม
2. บทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการปัญหาภาคอุตสาหกรรม

เอกสารอ้างอิง

- การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. (15 กุมภาพันธ์ 2560). *บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบขององค์กร*. สืบค้นจาก <http://www.ieat.go.th>.
- กรมควบคุมมลพิษ. (2556). *รายงานสถานการณ์เรื่องมาตาศพุดกับการแก้ไขปัญหาลิ่งแวดล้อมจังหวัดระยอง*. กรุงเทพฯ: กรมควบคุมมลพิษ.
- กระทรวงอุตสาหกรรม. (ตุลาคม 2559). *ยุทธศาสตร์การพัฒนอุตสาหกรรมไทย 4.0 ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579)*. สืบค้นจาก <http://www.oie.go.th/sites/>
- ประชาชาติ ธุรกิจ, (13 กันยายน 2559). *อัด 6 แสนล้าน เร่งยกเครื่องผังเมือง 3 จังหวัด “ฉะเชิงเทรา-ชลบุรี-ระยอง” รับ EEC*. สืบค้นจาก <https://www.prachachat.net/news>.
- ผลการประชุมคณะรัฐมนตรี. (4 ตุลาคม 2559). สืบค้นจาก <http://www.thaigov.go.th>.
- สำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, (ตุลาคม 2559). *ข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (Gross Provincial Product: GPP) ปี 2557*, สืบค้นจาก <http://www.oie.go.th/sites/>
- ศูนย์สารสนเทศเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม. (ตุลาคม 2559). *จำนวนโรงงานอุตสาหกรรม ข้อมูลสะสม ณ เดือนกรกฎาคม 2559*. สืบค้นจาก <http://www.oie.go.th/sites/>